Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/3231

2.7.2026

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade Zachovanie mieru – Plán obrannej pripravenosti do roku 2030

(nepovinná žiadosť o konzultáciu)

[JOIN(2025) 27 final]

(C/2026/3231)

Spravodajca: **Christian MOOS (DE – III)**

Spoluspravodajca: **Christophe TYTGAT (BE – kat. 1)**

Poradkyne:	Małgorzata DAROWSKA (za spoluspravodajcu, kat. 1)
	Kristýna HELM (za sk. I)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	18. 3. 2026
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Žiadosť o konzultáciu	14. 1. 2026
Právny základ	článok 104 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	poradná komisia pre priemyselné zmeny
Prijaté v sekcii	10. 3. 2026
Prijaté na plenárnom zasadnutí	18. 3. 2026
Plenárne zasadnutie č.	604
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	201/4/15

1. Závery a odporúčania

1.1. Vzhľadom na to, že sa do Európy vrátila vojna a globálne rivality menia svetový poriadok, EHSV podporuje vypracovanie komplexnej európskej obrannej stratégie. Vyslovuje sa za Stratégiu únie pripravenosti a stratégiu vnútornej bezpečnosti Európskej únie v nadväznosti na spoločnú bielu knihu o európskej obrannej pripravenosti 2030. Zdôrazňuje tiež odporúčania zo svojho stanoviska CCMI/256 na tému *Plán transformácie obranného priemyslu EÚ*.

1.2. Dôveryhodná európska obrana si vyžaduje demokratickú zodpovednosť a transparentnosť vrátane verejného monitorovania pripravenosti a vplyvov na jednotlivé odvetvia. EHSV podporuje komplexnú európsku obrannú stratégiu, ktorá spája vojenskú pripravenosť s civilnou pripravenosťou, sociálnou odolnosťou, diplomaciou, medzinárodným právom a presadzovaním mieru, demokracie a ľudských práv. Pripravenosť v oblasti obrany by nemala viesť k militarizácii, ale skôr k posilneniu obranných spôsobilostí tak, aby boli zlučiteľné s civilnou autoritou a demokratickou kontrolou.

1.3. EHSV oceňuje organizovanú štruktúru, ciele, harmonogramy a výsledky plánu, ale vyjadruje poľutovanie nad tým, že nezahŕňa námornú obranu ako základnú súčasť obrannej pripravenosti EÚ.

1.4. EHSV víta určenie prioritných oblastí spôsobilostí, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že niektoré z týchto spôsobilostí sa oneskorili alebo obmedzili, pokiaľ ide o Ukrajinu.

1.5. Európska obranná pripravenosť musí byť cielená a zameraná na presnosť, spravodajstvo, kybernetickú obranu, logistiku, mobilitu, protivzdušnú, vesmírnu, námornú, pozemnú a protiraketovú obranu a ochranu kritickej infraštruktúry vrátane železníc a prístavov.

1.6. EHSV vyzýva EÚ, aby prekonala roztrieštenosť a posilnila a optimalizovala európsku obrannú technologickú a priemyselnú základňu (EDTIB). Mala by zintenzívniť aj spoluprácu, stimulovať spoločné obstarávanie, znížiť zahraničnú závislosť, aj pokiaľ ide o zdroje energie, a zabezpečiť odolnosť dodávateľského reťazca vrátane dodávok palív s cieľom posilniť strategickú autonómiu Európy.

1.7. EHSV varuje pred národným protekcionizmom pri verejnom obstarávaní v oblasti obrany. Spoločné obstarávanie, v ideálnom prípade prostredníctvom európskej platformy, resp. agentúry, má zásadný význam pre rozvoj európskej obrany a zlepšenie interoperability medzi členskými štátmi. Rovnako dôležitý je spoločný regulačný rámec pre vojenský tovar.

1.8. Výsledky v oblasti spôsobilostí musia byť prioritou, pričom sa musí zabezpečiť inkluzívnosť potrebná pre kolektívny pocit európskej zodpovednosti. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné riešiť závažné sociálne nedostatky, ktoré v súčasnosti existujú a narúšajú potrebnú sociálnu a regionálnu súdržnosť, čo sa môže negatívne odraziť v samotnej pripravenosti na obranu.

1.9. EHSV zdôrazňuje význam rovnakých podmienok pre verejné a súkromné podniky. Poukazuje na potrebu cielenej podpory pre MSP s príslušnými spôsobilosťami, ale požaduje aj viac stimulov pre technologických lídrov medzi spoločnosťami so strednou trhovou kapitalizáciou.

1.10. Vytvorenie skutočného priestoru vojenskej mobility EÚ do roku 2027 si vyžaduje harmonizované pravidlá v oblasti dopravy, ciel a infraštruktúry. EHSV požaduje merateľné ukazovatele výkonnosti a systém povoľovania prostredníctvom jednotného kontaktného miesta s cieľom urýchliť cezhraničný presun.

1.11. Niekoľko členských štátov opätovne zavádza povinnosti vojenskej služby. EHSV preto odporúča viesť celoeurópsku diskusiu s občianskou spoločnosťou o požiadavkách vojenskej a civilnej obrany.

1.12. EHSV navrhuje európsky pakt o obranných zručnostiach s cieľom zabezpečiť kvalifikovanú pracovnú silu a opätovne potvrdzuje význam prísnych pracovných noriem, regionálnej rovnováhy, zapojenia sociálnych partnerov do priemyselnej transformácie a dodržiavania pracovných práv pracovníkov. EHSV podporuje zásadu nezniżovania úrovne pracovných práv týchto pracovníkov a zapojenie sociálnych partnerov do potrebných priemyselných zmien prostredníctvom sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania.

1.13. EHSV žiada, aby sa hospodárska a priemyselná integrácia v oblasti obrany rozvíjala súbežne s politickou a vojenskou integráciou a aby sa naplno využil potenciál Lisabonskej zmluvy.

2. **Všeobecné pripomienky**

2.1. EHSV podporuje komplexnú európsku obrannú stratégiu, ktorá spája vojenskú pripravenosť s civilnou pripravenosťou, so sociálnou odolnosťou, s diplomaciou, medzinárodným právom a presadzovaním mieru, demokracie a ľudských práv ([1]). V tejto súvislosti EHSV podporuje Stratégiu únie pripravenosti ([2]) a stratégiu vnútornej bezpečnosti Európskej únie ([3]) v nadväznosti na spoločnú bielu knihu o európskej obrannej pripravenosti 2030. EHSV takisto zdôrazňuje odporúčania zo svojho stanoviska CCMI/256 na tému *Plán transformácie obranného priemyslu EÚ*, v ktorom sa skúma priemyselná transformácia ako základ pre obrannú pripravenosť a ktoré úzko súvisí s týmto stanoviskom.

([1]) Ú. v. EÚ C, C/2025/5162, 28.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5162/oj.
([2]) Stratégia EÚ týkajúca sa únie pripravenosti na predchádzanie vznikajúcim hrozbám a krízam a reakciu na ne.
([3]) EUR-Lex – 52025DC0148 – SK – EUR-Lex.

2.2. EHSV oceňuje štruktúru plánu, transparentné ciele, harmonogramy a výsledky a začlenenie činností ozbrojených síl členských štátov EÚ. Plán však nie je dostatočne jasný, pokiaľ ide o riadenie a rozdelenie právomocí medzi kľúčové subjekty vrátane Európskej komisie, Európskej obrannej agentúry (EDA) a členských štátov a NATO. V dôsledku toho sa prekrývajú aj piliere obrannej pripravenosti. Súdržné opatrenia si vyžadujú jasnú zodpovednosť a riadenie.

2.3. EHSV berie na vedomie, že v pláne sa potvrdzuje zvrchovanosť členských štátov v oblasti národnej bezpečnosti a obrany a ich zodpovednosť za vymedzenie cieľov v oblasti spôsobilostí s cieľom zabezpečiť pripravenosť ozbrojených síl na strategické a vojenské úlohy. EHSV však považuje za prínosné aj posilnenie koordinácie medzi členskými štátmi a pri stanovovaní celkových európskych cieľov s jasnými opatreniami a merateľnými cieľmi.

2.4. Keďže 27 členských štátov EÚ má viac ako 178 zbraňových systémov (na rozdiel od USA, ktoré majú 30) a 80 % vnútroštátneho obstarávania, európske výrobky obranného priemyslu nie sú štandardizované ani interoperabilné, čo spôsobuje duplicitu, neefektívnosť a vysoké náklady. Existujúca roztrieštenosť európskeho priemyslu oslabuje obrannú pripravenosť EÚ. Skúsenosti Ukrajiny s vojnou poukazujú na význam centralizovaných nákupov a riadenia spôsobilostí. EHSV podporuje výzvu uvedenú v pláne na koordinovanejšie obstarávanie vojenského vybavenia vrátane postupov spoločného obstarávania a požaduje primerané riešenia, aby sa zabránilo fragmentácii a obmedzeniam.

2.5. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné posilniť a optimalizovať EDTIB, znížiť fragmentáciu a duplicitu, posilniť spoluprácu a združovanie, stimulovať spoločné obstarávanie, minimalizovať zahraničnú závislosť, nakupovať európske výrobky, a to aj prostredníctvom systému európskych preferencií v odvetviach citlivých z hľadiska bezpečnosti, ako je obrana, a zabezpečiť odolnosť dodávateľského reťazca s cieľom posilniť strategickú autonómiu a odolnosť Európy a optimalizovať využívanie zdrojov ([4]).

2.6. EHSV zdôrazňuje, že únia kapitálových trhov je nevyhnutná na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti strategickej autonómie a obrannej pripravenosti.

2.7. EHSV vyzdvihuje potrebu cielenej podpory MSP s príslušnými spôsobilosťami a výraznejších efektívnych stimulov pre inovačné podniky, ktoré sú schopné organizovať hodnotové reťazce a integrovať startupy a akademickú obec. Všetky verejné investície a verejné obstarávanie musia byť spojené so sociálnymi podmienkami, s cieľom poskytnúť priemyslu lepšie stimuly na investovanie do zvyšovania úrovne zručností, rekvalifikácie, kvalitných pracovných miest a náboru pracovníkov v záujme spravodlivej transformácie.

2.8. EHSV potvrdzuje, že zásada nezničovania úrovne pracovných práv, sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie sú nevyhnutné na to, aby bola transformácia európskeho obranného priemyslu účinná.

2.9. EHSV zdôrazňuje význam regionálneho rozvoja vrátane lepšieho využívania Kohézneho fondu na modernizáciu infraštruktúry s dvojakým použitím spolu so zjednodušenými postupmi a spravodlivým prístupom k financovaniu.

2.10. Obranná pripravenosť Európy sa musí zamerať na spôsobilosť na presné zásahy, spravodajstvo, kybernetickú obranu, logistiku, protivzdušnú, vesmírnu, námornú, pozemnú a protiraketovú obranu, ochranu kritickej infraštruktúry vrátane železníc a prístavov a posilnenie prepojenia prístavov s vnútrozemím. Posilňujú odstrašujúci účinok a zároveň obmedzujú vedľajšie riziká a zvyšujú odolnosť.

2.11. EHSV víta, že boli stanovené kľúčové kroky a míľniky vrátane počiatočných prioritných oblastí spôsobilostí, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že niektoré z týchto spôsobilostí – hoci sú už dostupné – členské štáty v prípade Ukrajiny oneskorili alebo obmedzili, čím sa znížila účinnosť európskej podpory.

([4]) Ú. v. EÚ C, C/2025/2013, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2013/oj; Ú. v. EÚ C, C/2024/4663, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4663/oj; Ú. v. EÚ C, C/2024/4662, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4662/oj; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 168; Ú. v. EÚ C 129, 11.4.2018, s. 51; Ú. v. EÚ C 288, 31.8.2017, s. 62.

2.12. Závislosť od kritických surovín vrátane zdrojov energie predstavuje rastúcu strategickú hrozbu. Obranná pripravenosť preto závisí aj od zabezpečenia odolnosti priemyslu a zdrojov prostredníctvom diverzifikovaných a spoľahlivých dodávateľských reťazcov nachádzajúcich sa v EÚ (ako je to v prípade biopalív z udržateľnej domácej biomasy) a spracovateľských kapacít v Európe ([5]).

3. **Plán obrannej pripravenosti do roku 2030: posúdenie a odporúčania**

3.1. EHSV víta skutočnosť, že plán spája politiky v oblastiach priemyslu, inovácií, verejného obstarávania a mobility do súdržného plánu na zabezpečenie obrannej pripravenosti Európy do roku 2030 vrátane celoeurópskych hlavných projektov, priestoru vojenskej mobility v celej EÚ do roku 2027 a prepojení na finančnú architektúru ReArm Europe.

3.2. EHSV varuje pred národným protekcionizmom pri verejnom obstarávaní v oblasti obrany a požaduje riešenia. Ochrana domácich priemyselných odvetví pred európskou spravodlivou hospodárskou súťažou vedie k neefektívnosti, duplicite a vyšším nákladom. Protekcionizmus spôsobuje fragmentáciu trhov, prepúšťanie, potláčanie inovácie, narúšanie dôvery medzi členskými štátmi a môže brániť interoperabilite.

3.3. Je naliehavo potrebné jasné usmernenie pre priemysel týkajúce sa účasti na spoločnom obstarávaní, najmä pokiaľ ide o daňové záležitosti, ako je oslobodenie od DPH podľa článku 20 nariadenia o SAFE. Toto usmernenie by sa malo dôsledne zohľadniť v uplatniteľnom rámci obstarávania v oblasti obrany a bezpečnosti vrátane smernice 2009/81/ES ([6]), ako aj v pravidlách EÚ týkajúcich sa oprávnenosti nákladov na komponenty a subsystémy. Väčšia transparentnosť umožní podnikom účinnejšie plánovať výrobu a investície. Nevyhnutné je aj objasnenie pravidiel štátnej pomoci pre investície financované z verejných zdrojov.

3.4. V kapitole 5 plánu sa správne zdôrazňuje potreba odstrániť nedostatky v oblasti spôsobilostí a posilniť konkurencieschopnosť Európy tam, kde sú rýchlosť a efektívnosť nevyhnutné pre pripravenosť. Výsledky v oblasti spôsobilostí musia byť prioritou, pričom sa musí zabezpečiť inkluzívnosť potrebná na účinnú spoločnú obranu, strategickú autonómiu a kolektívny pocit európskej zodpovednosti.

3.5. EHSV naliehavo vyzýva na vytvorenie skutočného jednotného trhu s obranným vybavením založeného na transparentnosti a spoločných normách, čím sa zabezpečia rovnaké podmienky pre verejné a súkromné podniky.

3.6. V pláne sa oprávnene vyzýva na koordinované investície, rozširovanie priemyslu a väčšiu operačnú pripravenosť. Nie je to však nový poznatok: EHSV už dlho upozorňuje, že európska obrana je naďalej roztrieštená ([7]). Iniciatívy, ako je nástroj EDIRPA, sú dôležitými pilotnými opatreniami, ale zostávajú dočasné a príliš obmedzené z hľadiska financovania aj inštitucionálneho rozsahu. Na dosiahnutie cieľa 40 % spoločného obstarávania do roku 2027 potrebuje EÚ stálu platformu, resp. agentúru verejného obstarávania na koordináciu, štandardizáciu a rozširovanie akvizícií.

3.7. Takáto platforma, resp. agentúra by mohla priniesť úspory z rozsahu, zvýšiť transparentnosť a podporiť MSP prostredníctvom otvorených digitálnych verejných súťaží. Nemala by pôsobiť ako „bruselský kupujúci“, ale ako centrum spolupráce. (Ako príklad by mohlo slúžiť obstarávanie vakcín počas pandémie ochorenia COVID-19.) Základom sú nástroj EDIRPA, Európsky obranný fond (EDF) a Európska obranná agentúra (EDA), ale právne zakotvená, spoločne riadená a primerane financovaná platforma je naďalej chýbajúcim inštitucionálnym prepojením pre trvalé kolektívne obstarávanie.

3.8. Cieľ 40 % spoločného obstarávania stanovený v pláne je ambiciózny a zároveň nevyhnutný. EHSV odporúča priebežné míľniky (25 % do roku 2026), transparentné podávanie správ a prístup otvorenej architektúry s použitím spoločných, vymedzených technických noriem a rozhraní s cieľom zabezpečiť interoperabilitu a zabrániť odkázanosti na určitého dodávateľa.

([5]) Ú. v. EÚ C 349, 29.9.2023, s. 142; Ú. v. EÚ C, C/2023/857, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/857/oj.

([6]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 216, 20.8.2009, s. 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

([7]) EUR-Lex – 52025DC0148 – SK – EUR-Lex.

3.9. EHSV berie na vedomie ambiciózne hlavné programy, ako sú Európska iniciatíva protidronovej obrany, Stráž východného krídla, Európsky štít protivzdušnej obrany a Európsky vesmírny štít a sieť koridorov vojenskej mobility, a vyzýva na jasne stanovené mechanizmy riadenia.

3.10. Vojenská mobilita je nevyhnutná pre európsku bezpečnosť a obranu vrátane podpory EÚ pre Ukrajinu. Dosiahnutie plne integrovaného priestoru vojenskej mobility EÚ do roku 2027 si vyžaduje harmonizovaný dopravný rámec s jednotnými postupmi, štandardizovanými colnými vyhláseniami a posilnenými spôsobilosťami s dvojakým použitím. Pre vojenskú mobilitu je nevyhnutná spoľahlivá infraštruktúra na dodávku kvapalných palív. Energetická infraštruktúra, ktorá by sa mala čo najskôr stať plne udržateľnou, je dôležitá pre obrannú pripravenosť a dvojaké použitie. Zásadný význam má lepšia koordinácia medzi civilnými a vojenskými orgánmi, interoperabilná infraštruktúra a jasné ukazovatele výkonnosti. Keďže 95 % investícií má dvojaké použitie, EHSV podporuje systém povoľovania prostredníctvom jednotného kontaktného miesta na uľahčenie cezhraničného presunu. Tam, kde ide o verejnú infraštruktúru, musia byť zapojení sociálni partneri. Námorná obrana je neoddeliteľnou súčasťou obrany a vojenskej mobility. EHSV navrhuje začleniť námornú obranu ako základnú súčasť reakcie EÚ v oblasti obrannej pripravenosti, a zdôrazňuje, že je potrebné zahrnúť prístavy do zoznamov kritickej infraštruktúry, ktorá sa musí chrániť. EHSV vyzýva na plné zapojenie sociálnych partnerov do všetkých procesov možnej revízie existujúcich nariadení o vojenskej mobilite vždy, keď majú vplyv aj na pracovníkov v civilnom sektore.

3.11. Rozsiahle presuny vojakov a vybavenia si vyžadujú značné, ľahko dostupné spôsobilosti s dvojakým použitím, najmä železničné koľajové vozidlá. EHSV preto podporuje združovanie vyhradených zdrojov a vyzýva Komisiu, aby využívala cielené finančné programy na konsolidáciu a doplnenie flotíl. EHSV takisto zdôrazňuje potrebu oveľa silnejšej integrácie medzi hlavnými prístavmi EÚ a železničnou sieťou, ktorá zostáva slabým miestom v logistickom reťazci.

3.12. Mechanizmus ReArm Europe by mal zahŕňať záruky Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF) a predbežné kúpne zmluvy a nástroje na rozdelenie rizika s cieľom rozšíriť priemyselnú kapacitu. Zrýchlené schvaľovanie štátnej pomoci sa musí vzťahovať na projekty s preukázanou európskou pridanou hodnotou a pozitívnym vplyvom na zamestnanosť ([8]). EHSV vo všeobecnosti odporúča posilniť úlohu skupiny EIB pri transformácii európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne a zdôrazňuje prínos kapitálového nástroja v oblasti obrany, ktorý EIF uplatňuje pri mobilizácii kapitálového financovania európskych spoločností pôsobiacich v oblasti obrany a spoločností pôsobiacich v odvetví položiek s dvojakým použitím.

3.13. Európa by mala rozvíjať centrá inovácií v oblasti obrany a testovaciu infraštruktúru, podporovať obstarávanie založené na výzvach v súlade s hlavnými projektmi a integrovať ukrajinské odborné znalosti v oblasti dronových, raketových, kybernetických a logistických technológií do jasných rámcov a noriem spoločného využívania duševného vlastníctva založených na európskych hodnotách.

3.14. Európa čelí viacnásobnej kríze. Zároveň je nevyhnutná strategická zrozumiteľnosť a rýchle odstránenie okamžitých nedostatkov v oblasti spôsobilostí, najmä s cieľom udržať podporu pre Ukrajinu. Cielený plán s potrebnou priorizáciou a 360-stupňová perspektíva sa musia realizovať súčasne.

4. **Rozmer občianskej spoločnosti v oblasti obrannej pripravenosti**

4.1. EHSV uznáva prínos technológií a infraštruktúry s dvojakým použitím a dvojakým účelom a požaduje osobitné operačné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že tieto spôsobilosti umožnia aj občianskej spoločnosti využívať posilnené obranné spôsobilosti a zvýšenú obrannú pripravenosť.

4.2. Dodatočné výdavky na obranu nesmú byť na úkor sociálneho *acquis* EÚ a jej členských štátov. Keďže 100 miliónov občanov EÚ žije v chudobe alebo je ohrozených chudobou, sociálna súdržnosť je takisto dôležitým prvkom odolnosti našej spoločnosti.

([8]) Ú. v. EÚ C, C/2025/2013, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2013/oj.

4.3. Niekoľko členských štátov opätovne zavádza povinnosti vojenskej služby. EHSV preto odporúča viesť celoeurópsku diskusiu s občianskou spoločnosťou o požiadavkách vojenskej a civilnej obrany. Takáto diskusia by mohla súvisieť s kampaňou, ktorú plánuje Komisia v spojení s Mníchovskou bezpečnostnou konferenciou s názvom *Protect What Matters. Together* (Chrániť to, na čom záleží. Spoločne).

4.4. EHSV vyzýva na európsky celospoločenský prístup k vojenskej a občianskej odolnosti a zdôrazňuje význam zapojenia občianskej spoločnosti, vzdelávania, celoživotného vzdelávania a občianskej účasti ([9]). Občania sa musia vnímať ako aktívni účastníci obranného ekosystému, či už vo vojenskom, alebo v civilnom kontexte.

4.5. Dobrovoľnícke organizácie majú aj naďalej zásadný význam pre reakciu na krízu a súdržnosť. Mali by byť uznané za partnerov prvej reakcie a malo by sa im poskytnúť stabilné financovanie, odborná príprava a právne postavenie. Verejné služby tvoria základ infraštruktúry, kontinuity, mobility a demokratickej odolnosti. Investície, interoperabilita a ochrana zamestnancov sú základom obrannej pripravenosti.

4.6. Práva vojakov sa v rámci EÚ výrazne líšia. Efektívna interoperabilita si vyžaduje určitý stupeň harmonizácie v súlade s hodnotami EÚ, ktoré majú chrániť a brániť. V podmienkach mieru by tieto práva mali zahŕňať právo na zhromažďovanie, sociálny dialóg a zastúpenie, zdravie, bezpečnosť a ochranu rodiny, vzdelávanie a etiku v súlade s nadradenosťou civilného obyvateľstva a humanitárnym právom, ako aj spravodlivé pracovné podmienky, kariérnu mobilitu a podporu pri transformácii.

4.7. Partneri z občianskej spoločnosti musia byť zapojení do plánovania pripravenosti. Štruktúrovaný dialóg medzi orgánmi a občanmi posilňuje dôveru, legitimitu a spoločnú zodpovednosť ([10]).

4.8. Formálne vzdelávanie a informálne učenie sa, občianska odborná príprava a udržateľné financovanie subjektov občianskej spoločnosti sú nevyhnutné pre odolnosť spoločnosti a boj proti dezinformáciám a manipulácii. Sú nevyhnutné na budovanie európskej identity zakotvenej v mieri, službách a solidarite. Dôraz by sa mal klásť na rýchle učenie sa, nepretržitý rozvoj kognitívnych zručností a účinné využívanie umelej inteligencie na boj proti polarizácii a dezinformáciám v kontexte vznikajúcej kognitívnej vojny, čím sa posilní odolnosť spoločnosti a zabezpečia vojenské a strategické výhody.

4.9. Odolná Európa musí spájať technologické kapacity so sociálnou súdržnosťou. EHSV navrhuje európsky pakt o obranných zručnostiach, prísne pracovné normy, medziodvetvovú mobilitu, regionálnu rovnováhu, zapojenie sociálnych partnerov do priemyselnej transformácie a dodržiavanie pracovných práv pracovníkov. EHSV takisto podporuje vytvorenie pilotného projektu záruky získania zručností prostredníctvom urýchleného vykonávania a dôkladného monitorovania mikrocertifikátov a individuálnych vzdelávacích účtov s cieľom vybudovať všestrannú a odolnú pracovnú silu v sektore obrany.

4.10. Demokratická zodpovednosť je nespochybniteľná. EHSV navrhuje verejný prehľad – ktorý by sa mal zahrnúť do výročnej správy o obrannej pripravenosti – na sledovanie vplyvov verejného obstarávania, inovácií a zamestnanosti, ročné hodnotenia hospodárskej súťaže a MSP a pokračujúce opatrenia na kontrolu zbrojenia a transparentnosť na podporu stability.

4.11. Európa musí vybudovať obrannú kapacitu, ktorá chráni mier bez militarizácie, odrádza bez dominancie a nerozdeľuje, ale zjednocuje. Dôveryhodná obranná spôsobilosť a súdržná priemyselná základňa, dynamická občianska spoločnosť, aktívne občianstvo a demokratický dohľad tvoria ochranný štít slobodnej a mierovej Európy.

([9]) Ú. v. EÚ C, C/2026/42, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/42/oj.
([10]) Ú. v. EÚ C, C/2025/2957, 16.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2957/oj; Ú. v. EÚ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj.

5. **Zosúladenie ambícií s možnosťami**

5.1. Výbor zdôrazňuje, že európska obranná politika musí zostať ambiciózna, ale realistická a zamerať sa na to, čo možno dosiahnuť v nasledujúcom desaťročí. Žiadne iniciatívy EÚ v oblasti obrany alebo bezpečnosti by nemali byť na úkor sociálneho pokroku, práv pracovníkov alebo pracovných podmienok. Zvýšenie výrobnej kapacity v európskom obrannom priemysle bude úspešné len vtedy, ak ho podporí súdržná priemyselná stratégia, keďže EÚ musí investovať do celého hodnotového reťazca. Nedávne oznámenia o rozsiahlych investíciách sa musia premietnuť do dlhodobých objednávok spoločností.

5.2. Rovnako dôležitý je spoločný regulačný rámec pre vojenský tovar, ktorý je založený na spoločných normách, vzájomnom uznávaní a zjednodušených postupoch, ktoré urýchľujú vývoj, certifikáciu a nasadenie. Regulácia musí spôsobilosti umožňovať, nie im brániť.

5.3. EHSV konštatuje, že v pláne sa nezdôrazňuje potreba oprávnenosti dodávateľov a výrobkov, ako sa vyžaduje v článku 16 nariadenia o SAFE alebo v nariadení o EDIP. Toto vynechanie by mohlo oslabiť kvalifikačné normy počas vykonávania, a to aj v hlavných projektoch. Vzhľadom na citlivú povahu obranných iniciatív by sa v pláne malo výslovne opätovne potvrdiť dodržiavanie požiadaviek oprávnenosti a bezpečnosti dodávok s cieľom zosúladiť ich s existujúcimi predpismi a zachovať vysoké normy.

5.4. EHSV uznáva, že geopolitické prostredie sa zásadne zmenilo, a preto žiada, aby sa hospodárska a priemyselná integrácia v oblasti obrany rozvíjala súbežne s politickou a vojenskou integráciou. Bude to znamenať využitie plného potenciálu Lisabonskej zmluvy vrátane praktického uplatňovania doložky o vzájomnej obrane podľa článku 42 ods. 7 ZEÚ, posilnenie Vojenského štábu EÚ, poskytnutie skutočného významu doložke o vzájomnej obrane a vytvorenie Rady ministrov obrany s cieľom podporiť spoločný rozvoj spôsobilostí, vybudovať účinnú európsku obrannú úniu a umožniť EÚ pôsobiť ako pilier stability v multipolárnom svete.

5.5. EHSV sa domnieva, že rýchle rozhodovanie je nevyhnutné pre obrannú pripravenosť. Opakuje preto, že je potrebné upustiť od jednomyseľného rozhodovania v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky, ako aj zabezpečiť najlepšiu obrannú priemyselnú základňu. EHSV berie na vedomie uznesenie Európskeho parlamentu z 22. októbra 2025 ([11]), ktoré sa okrem iného zaoberá touto dôležitou otázkou, a znovu poukazuje na svoje vlastné závery z predchádzajúceho stanoviska ([12]), v ktorom sa ako prechodné riešenie na dosiahnutie tohto cieľa uvádza jedna z týchto dvoch možností:

— buď zaviesť dočasné skúšobné obdobie hlasovania kvalifikovanou väčšinou alebo superkvalifikovanou väčšinou (t. j. vyššie prahové hodnoty pre kvalifikovanú väčšinu), alebo

— viac využívať článok 44 ZEÚ, aby na základe delegovania Rady mohli členské štáty, ktoré si to želajú a ktoré majú na tento účel potrebné kapacity, spolupracovať v oblasti spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP).

V Bruseli 18. marca 2026

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Séamus BOLAND

([11]) Európsky parlament, 2024 – 2029 Prijaté texty.
([12]) Ú. v. EÚ C 140, 21.4.2023, s. 20.